

В наше время большое значение имеет этническая идентичность. Для этноса на первом месте – его этническая составляющая. На этой основе формируются общие нравственные ценности, которые оберегаются и ценятся.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Байрамов А. Вопросы этнической психологии. Баку: Наука и жизнь, 1996. 202 с.
2. Ализаде А. Введение в этнопсихологию Азербайджана. Баку: Издательский дом «Ренессанс», 2003. 260 с.

3. Ализаде А. Мир любви. Энциклопедия Азербайджана. Баку, 1995. 263 с.
4. Хагани Ширвани. Избранные работы. Баку, 1996. 189 с.
5. Хасан Чалискан. Брак и семейная жизнь в исламе. Стамбул, 2011. 394 с.
6. Chrysochoou Xenia. Cultural Diversity. Its social Psychology. United Kingdom, Blackwell Publishing, 2004. 217 p.
7. Крысько В. Этническая психология: учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений. М.: Издательский центр «Академия», 2002. 320 с.
8. Мид М. Модели поведения супругов в межнациональных семьях. Семейная политика. 2004. № 3. С. 12–22.

УДК 159.992

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ФАХІВЦІВ-ПСИХОЛОГІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ СИСТЕМНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ОСІБ ІЗ КРИЗОВИМИ СТАНАМИ

Міщенко Н.В., здобувач
кафедри практичної психології та соціальної роботи
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

У статті наведено аналіз проблеми психологічної готовності фахівців-психологів до здійснення системної соціальної підтримки осіб із кризовими станами в умовах життєвих змін. Показано, що в професійному становленні психолога проблема цілеспрямованого формування особистісної готовності до ситуацій професійної діяльності та необхідних особистісних якостей має посідати центральне місце. Представлено опис результатів дослідження з розвитку особистісних якостей, що входять до складу готовності майбутніх психологів до здійснення системної соціальної підтримки осіб із кризовими станами.

Ключові слова: психологічна готовність, фахівці-психологи, системна соціальна підтримка, кризові стани особистості.

В статье приведен анализ проблемы психологической готовности специалистов-психологов к осуществлению системной социальной поддержки лиц с кризисными состояниями в условиях жизненных перемен. Показано, что в профессиональном становлении психолога проблема целенаправленного формирования личностной готовности к ситуациям профессиональной деятельности и необходимых личностных качеств должна занимать центральное место. Представлено описание результатов исследования по развитию личностных качеств, входящих в состав готовности будущих психологов к осуществлению системной социальной поддержки лиц с кризисными состояниями.

Ключевые слова: психологическая готовность, специалисты-психологи, системная социальная поддержка, кризисные состояния личности.

Mishchenko N.V. PSYCHOLOGICAL READINESS OF SPECIALISTS-PSYCHOLOGISTS TO THE SYSTEM SOCIAL SUPPORT OF PERSONS WITH CRISIS STATES

The article analyzes the problem of psychological readiness of psychologists to implement systemic social support for people with crisis conditions in conditions of life changes. It is shown that in the professional development of a psychologist the problem of purposeful formation of personal readiness for situations of professional activity and the necessary personal qualities should occupy a central place. The paper describes the results of a study on the development of personality traits that are part of the willingness of future psychologists to implement systemic social support for people with crisis conditions.

Key words: psychological readiness, specialists-psychologists, system social support, crisis states of individual.

Постановка проблеми. Практика здійснення системної соціальної підтримки осіб із кризовими станами в умовах життєвих змін вимагає не тільки спеціальних знань

і умінь, але і володіння певними особистісними якостями. Як закордонні, так і вітчизняні майстри, описуючи свій досвід, посилаються на те, що саме особистісні

якості психолога, як-от емпатія, турбота, толерантність, впевненість у собі, високий рівень відповідальності й інші, сприяють успіху в діяльності більшою мірою, ніж володіння технологіями, і є основою готовності до професійної діяльності, особливо в ситуаціях консультаційної та психотерапевтичної роботи. Тому володіння певними характеристиками для підвищення особистісної готовності до здійснення системної соціальної підтримки осіб із кризовими станами є питанням професійної успішності [5; 7].

Ще з давніх часів було помічено, що люди, яким надавалося право допомагати іншим, які потерпали від душевних, психологічних негараздів, повинні були відповідати певним характеристикам і мати особливі властивості та риси характеру. Особистості консультанта приділялася особлива увага. Людина, яка обрала професію психолога-консультанта, повинна розуміти, що така професія висуває вимоги до особистісних якостей і властивостей фахівця. Останні значно впливають на ефективність здійснення системної соціальної підтримки осіб із кризовими станами в умовах життєвих змін. Водночас студенти початкових курсів, які навчаються за фахом «Психологія», формують уявлення про особистісні властивості консультанта на базі буденної свідомості або ґрунтуючись на відомостях, отриманих, зокрема, із засобів масової інформації. Психокорекційна підготовка студентів-психологів до здійснення системної соціальної підтримки осіб із кризовими станами в умовах життєвих змін є одним із нагальних питань навчання майбутніх фахівців із психології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зауважимо, що дослідження феноменів організації та функціонування різних типів груп самоорганізації, за допомогою яких люди можуть отримати підтримку та наснаження до саморозвитку, розкриваються переважно в працях закордонних учених (П. Анце, Т. Боркман, М. Кеннеді, М. Ліберман, Дж. Мацат, К. Мун-Гіддінгс, Ф. Різман, Дж. Уілсон, К. Хамфріс), також є епізодичні дослідження вітчизняних науковців (Г. Бевз, Н. Бондаренко, Г. Пілягіна, Б. Лазоренко). Натомість питання соціальної підтримки осіб із кризовими станами все ще залишаються поза увагою вітчизняних науковців і практиків.

Водночас відсутність єдиної думки щодо соціальної підтримки вносить суперечності в розуміння дослідниками як спектра її функцій, так і їхнього психологічного наповнення, що могло б прояснити окремі аспекти її надання, пов'язані з якістю

життя осіб із кризовими станами. Наразі дослідження проявів соціальної підтримки переважно стосуються сфери філософського вчення, соціології та соціальної роботи, які лише частково торкаються її психологічних аспектів, зокрема щодо наявних ресурсів соціальної мережі та оцінки їхньої доступності (Ф. Броунелл, Б. Готліб, М. Гор, К. Каніасті, Г. Каплан, С. Коен, М. Корі, Ф. Норріс, Н. Пендер, Б. Сарасон, Т. Уиллс, Б. Учіно, К. Хеллер, Б. Хендерсон, С. Шумаєр), у контексті теорії прямих ефектів, надаючи значення впливу когнітивних репрезентацій на самооцінку і емоції (А. Бек, Г. Мід, Дж. Келлі), з позиції психології здоров'я та благополуччя (Н. Бредб'орн, А. Вотермен, Е. Дінер, Н. Завацька, А. Кронік, К. Ріфф, Ж. Сидоренко), а також як чинника попередження і компенсації впливу соціальних негараздів (Н. Кабаченко, О. Карагодіна, Р. Кравченко, Н. Лядова, В. Полтавець, Е. Холостова, Н. Щукіна). У міжособистісній взаємодії феномен підтримки вивчається як зв'язок між недостатністю соціальних зв'язків, зниженням рівня соціальної інтеграції та ризиком самогубств (Е. Дюркгейм), виконання ролі буфера щодо стресових впливів і чинника підвищення опору хворобам (С. Кассел), оволодіння копінг-стратегіями (Р. Лазарус, С. Фолкман). Значення підтримки в соціальному функціонуванні людини розкривається в контексті теорії психологічного обміну (І. Альтмен, Г. Блумберг, Р. Кричевський, Д. Тейлор), комунікативної теорії та групової взаємодії (І. Волков, Д. Лівайн, Р. Морленд, М. Новіков, Н. Обер, Г. Стенфорд, Л. Уманський, Б. Такмен), концепції життєвої та ролєвої компетентності в подоланні кризи (П. Горностай, С. Максименко, Т. Титаренко).

Незважаючи на значний обсяг наукової та прикладної інформації щодо феноменології соціальної підтримки, вона все ще залишається мало вивченою в площині соціальної психології, зокрема, з погляду підготовки майбутніх фахівців до її надання особам із кризовими станами. Науковці (Г. Колеснікова, Р. Кочюнас, Н. Лінде, Л. Лисюк, В. Пахальян, С. Ситнік) висвітлюють історичні витоки та сучасні тенденції психологічного консультування; надають психотехнології процесу психологічного консультування, що є неоцінимою інформацією для підготовки майбутнього консультанта та підвищення рівня діючого практичного психолога (С. Васьківська, А. Венгер, С. Гледінс, І. Дімура, В. Меновщиків, Р. Мей, Н. Оліфірович); визначають необхідні особистісні та ділові якості психолога-консультанта та психолога, що

займається груповою консультативною та тренінговою роботою, а також визначають напрями та методи формування таких якостей (Дж. Бьюдженталь, І. Вачков, М. Гуліна, О. Єлізаров, О. Єлісеєв, В. Карандашев, Т. Ліщук) [1; 2; 3; 9].

Постановка завдання. Мета статті – проаналізувати психологічну готовність фахівців-психологів до здійснення системної соціальної підтримки осіб із кризовими станами в умовах життєвих змін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професія психолога вимагає особливих якостей і властивостей від особистості консультанта. Особи, які шукають допомоги в консультанта, перебувають у стані тривоги і страху. Якщо із самого початку клієнт поставиться до консультанта з довірою, то в процесі консультування він почне сміливіше ділитися своїми відчуттями, думками, страхами. Якщо в клієнта не виникає довіри, робота консультанта буде неефективною і безглуздою. Створювати обопільну довіру – означає створювати терапевтичний клімат, що сприяє обговоренню значущих проблем. Успішність створення консультаційного клімату обумовлена особистісними якостями консультанта і його ставленням до процесу консультування і до консультованого. Необхідний широкий інтерес до людей і справжнє бажання допомагати їм. Не можна забувати, що клієнти тонко відчують, чи дійсно консультанта цікавлять їхні проблеми, чи вони розглядаються тільки як об'єкт дослідження. Під час консультування всю увагу треба приділяти клієнтові, не можна займатися сторонніми справами. Треба надати клієнтові максимальну можливість висловитися. Він приходить до консультанта не вислуховувати повчання і мудрі ради, а розповісти про гнітючі і скрутні аспекти свого життя. Не варто виявляти зайву цікавість. Важлива лише та інформація, яка необхідна для розуміння його проблем. Якщо консультант змушує клієнта надмірно розкриватися, клієнт після візиту відчуває незручність, переживає почуття провини і нерідко припиняє консультування. Необхідно дотримувати професійну таємницю. Якщо консультант через якісь причини зобов'язаний ділитися з іншими відомостями про клієнта, треба повідомити про це останнього. Варто допомогти клієнтові відчути себе невимушено під час консультативних зустрічей. Для цього консультант повинен виявляти дружельюбність, щирість, природність, вміння стати на місце клієнта [6; 10]. До проблем клієнта необхідно ставитися без засудження. Консультант повинен не оцінювати, а слухати, чути і ро-

зуміти. Коли консультант широко і природно демонструє настанову «прийняття», клієнт відчуває себе гідним пошани, він задоволений тим, що його зрозуміли.

Серед особистих властивостей психолога, необхідних для здійснення системної соціальної підтримки осіб із кризовими станами в умовах життєвих змін, можна виокремити здатність до емпатії, співпереживання, співчуття. Така здатність розуміється як уміння глибоко психологічно проникати у внутрішній світ іншої людини – клієнта, розуміти його, бачити, що відбувається, з його власних позицій, сприймати світ його очима, приймати як допустимий і правильний його погляд. Деякі автори пов'язують емпатію з іншими близькими до неї процесами. На відміну від інтуїції як безпосередньої перцепції ідей, емпатія охоплює почуття і думки. Емпатію відрізняють від ідентифікації, яка є несвідомою і супроводить процес взаємин «консультант – клієнт». Емпатія може бути свідомою і передсвідомою, вона виникає у відповідь на безпосередню інтеракцію. Варто розрізнити жалість («мені шкода вас»), симпатію («я співчуваю вам») і емпатію («я – з вами»). Емпатія як одна з характеристик психолога-консультанта є важливою умовою для конструктивних змін особистості клієнта.

Важливою є також відвертість. Намагаючись зрозуміти клієнта, проникнути в його внутрішній світ, психолог-консультант відверто повідомляє йому про свої власні почуття. Має значення вираз особистої турботи про клієнта за допомогою співпереживання, співчуття йому, а також жестів, міміки, пантоміміки; доброзичливість. Необхідна наявність емоційно позитивного ставлення до клієнта, особистої зацікавленості в розв'язанні його проблем, довіри до клієнта, віри в його здатність і можливість самостійно впоратися зі своєю проблемою; уміння вселяти в клієнта впевненість і рішучість змінити себе [4; 7; 8; 11].

Отже, консультантові особливо необхідні такі якості: щирість, здатність до емпатії, відповідальність за власні дії та їхню професійність, впевненість у собі, безумовна пошана до людини, яка звернулася по допомогу.

Метою констатувального експерименту є психодіагностичне обстеження особистісних характеристик студентів-психологів випускного курсу, необхідних для професійної діяльності психолога. Під час експерименту досліджувалися рівень емпатичних здібностей (методика діагностики емпатичних здібностей В. Бойка), рівень самооцінки та впевненості в собі (методи-

ка з визначення самооцінки Дж.С. Мануеля), рівень відповідальності (методика діагностики рівня суб'єктивного контролю Дж. Роттера) та мотивація афіляції (опитувальник афіляції А. Мехрабіана).

За підсумками констатувального експерименту високий рівень емпатичних здібностей виявився лише в 13,8% студентів. Середній рівень емпатичних здібностей і занижений рівень емпатичних здібностей мають 43% та 45,1% досліджуваних відповідно. 81,6% студентів мають рівень суб'єктивного контролю нижчий за прийняту норму, тобто є екстерналами, які схильні приписувати відповідальність за події власного життя та власні вчинки оточуючим людям, обставинам або випадку; тільки 16,2% майбутніх психологів мають вищий за норму рівень суб'єктивного контролю, тобто є інтерналами, що вміють брати відповідальність за події свого життя на себе. Але варто зазначити, що і у студентів, які виявилися інтерналами, показники діагностики незначно піднялися вище середнього рівня. 69,8% респондентів виявили рівень афіляції в межах норми, 13,4% респондентів мають низький рівень устремління до прийняття та страху відкидання. Виходячи з розуміння афіляції як потреби людини у встановленні, збереженні і зміцненні сприятливих взаємин із людьми, можна сказати, що низький рівень афіляції може заважати в роботі психолога, адже його робота полягає в постійному спілкуванні з людьми, тому саме на цей показник мають бути спрямовані психокорекційні заходи. 17% респондентів виявили завищений рівень афіляції, особливо страху бути відкинутим, що також може заважати в роботі психолога. Згідно з визначенням рівня самооцінки, 50,3% студентів мають об'єктивну самооцінку, 26,8% – низьку самооцінку, 29,1% – завищену самооцінку, що може інтерпретуватися як захисний механізм гіперкомпенсації почуття неповноцінності. Тобто констатувальний експеримент із дослідження особистісних властивостей майбутнього психолога показав, що не у всіх респондентів достатньо розвинуті особистісні якості, необхідні психологу-консультанту, та готовність до ситуацій психологічного консультування.

З урахуванням результатів психодіагностичного обстеження розроблялася процедура соціально-психологічного тренінгу, що став засобом групової психокорекції з розвитку особистісних якостей майбутніх психологів та їхньої готовності до ситуацій психологічного консультування. Різноманітні форми професійного тренінгу спрямовані на збереження і відновлення працездатності

фахівців, підготовку їхньої психіки до роботи в специфічних або екстремальних умовах професійної діяльності. У розв'язанні перелічених завдань найбільшого поширення набули різноманітні форми психічної саморегуляції. Психосаморегуляція в її різних модифікаціях дозволяє оптимізувати узгодженість параметрів професійного середовища із психологічними особливостями суб'єкта діяльності, проводити корекцію і розвиток психічних функцій. Особливості групових форм професійного тренінгу пов'язані з низкою обставин. Передусім вони призначені переважно для формування навичок і умінь, а також настанов і відносин фахівців, чия професійна діяльність передбачає спілкування й управління людьми. Провідним завданням діяльності представників професій соціономічного типу є спрямована зміна суб'єктивних і особистісних характеристик людей, їхньої поведінки і станів, показників спільної та індивідуальної діяльності. Тому корекційні тренінгові заходи спрямовувалися як на розвиток досліджуваних якостей, так і на розвиток комунікативних умінь, творчих витоків особистості майбутніх психологів, умінь саморегуляції психічних станів, розвиток мотивації до майбутньої професійної діяльності, що загалом і є розвитком готовності до ситуацій психологічного консультування.

З метою розвитку готовності майбутніх психологів до ситуацій психологічного консультування розроблена тренінгова процедура, яка водночас є процедурою групової психокорекції, розрахованої на 40 навчальних годин, а саме – 10 тренінгових занять по 4 год. Корекційна процедура спрямована на формування і розвиток особистісних властивостей і комунікативних умінь майбутнього психолога, які йому необхідні в професійній діяльності, особливий акцент робиться на ситуаціях психологічного консультування. Під час розроблення тренінгової програми значну увагу приділено саморефлексії студентів, розумінню себе, своїх почуттів, а також рефлексії мотивів вибору та готовності до обраної професії. Тренінг складається з теоретичних і практичних блоків. Теоретична частина корекційних занять містить відомості про мету та завдання тренінгу, правила та принципи, яких повинна дотримуватися група, інформацію про особистісні характеристики і їхню роль в роботі психолога. Практична частина складається зі вправ, рольових ігор, які відтворюють ситуації професійної діяльності та ділового спілкування психолога, групових дискусій і групового обговорення корекційних заходів, психогімнастики, яка підтримує активність учасників корекційної групи та згуртовує їх. Психокорекція спрямована на розв'язання

таких завдань: формування відповідальної поведінки майбутнього фахівця; підвищення рівня самооцінки, впевненості в собі та своїх силах, позитивного самоствавлення; розвиток емпатичних здібностей і безоцінного ставлення до людей; розвиток комунікативних умінь і спостережливості за невербальними проявами як консультованого, так і власними. Перший блок занять (заняття 1, 2) спрямований на знайомство та згуртування групи, рефлексію ефективності досвіду партнерського спілкування, спостережливості, сприйняття себе й інших людей. Рефлексії сприяють як зворотний зв'язок від групи, так і відеознімання, проглядання й обговорення рольових ігор. На кожному із занять протягом всієї корекційної процедури робиться постійний акцент на розвитку вміння брати відповідальність за власні вчинки, емоції, думки на себе, тобто підвищується рівень інтернальності. Другий блок занять (заняття 3, 4) спрямований на розвиток емпатії, підсилення умінь партнерського спілкування, формування навичок невербальної поведінки для встановлення партнерства, зокрема невербального підлаштування до співрозмовника. Здійснюється рефлексія вміння активно слухати співрозмовника. Третій блок занять (заняття 5, 6) відтворює ситуації психологічного консультування і спрямований на розвиток умінь активного слухання, вербального підлаштування до співрозмовника. Четвертий блок занять (заняття 7, 8) спрямований на розвиток впевненості в собі, позитивного самоствавлення та відтворення впевненої, оптимістичної поведінки в ситуаціях психологічного консультування. П'ятий блок (заняття 9) присвячений розвитку умінь регулювання емоційних станів як власних, так і консультованого. Шостий блок занять (заняття 10) спрямований на розвиток умінь надання безоцінного зворотного зв'язку, прийняття критики та схвалення; містить обговорення задоволеності корекційними заняттями.

Результати психодіагностики після проведення психокорекційних заходів показали, що рівень емпатичних здібностей у всіх досліджуваних підвищився, водночас у 27,4% – до високого рівня, у 51,3% – до середнього рівня. Заниженим рівень емпатії, хоча показники і покращилися, ще залишився в 36,2% студентів. Математичні розрахунки показали, що за методикою визначення емпатичних здібностей В. Бойка t-критерій Стьюдента дорівнює 3,9. Згідно з діагностикою рівня відповідальності, інтернальний рівень після формуального експерименту виявили 36,6% досліджуваних, решта залишилися екстерналами, але

показники діагностики у більшості з них підвищилися з 1–2 стенив до 4–5. Згідно з математичним обробленням даних, t-критерій Стьюдента за методикою РСК Дж. Роттера дорівнює 3,7.

Значним досягненням психокорекції вважаємо відсутність у досліджуваних високого рівня показників страху відкидання після проведення формуального експерименту. У 3,8% респондентів підвищився до норми рівень устремління до сприйняття. Показники рівня самооцінки в 53,6% респондентів, які виявили об'єктивну самооцінку, практично не змінилися, а в студентів, що виявили низький або завищений рівень, змінилися вбік нормального (середнього рівня), водночас із низьким рівнем самооцінки залишилися 8,2% учасників корекційних груп і завищеним – 23,4%. Математичні розрахунки показали, що за методикою з визначення самооцінки t-критерій Стьюдента дорівнює 4,7.

Під час реалізації процедури групової психокорекції виявилися гендерні особливості поведінки учасників. Гомогенна група, що складалася з дівчат, виявила більш серйозне ставлення до корекційних заходів, швидше згуртувалася, лагідно пройшла конфліктну фазу, усвідомлюючи необхідність відповідального ставлення до опанування ситуацій психологічного консультування. Гетерогенна група, до складу якої увійшли три хлопця, зазнала з боку учасників чоловічої статі гумористичного, жартівливого ставлення до корекційних заходів і своєї участі в них, а також отриманих результатів. Тобто спрацювали захисні механізми, які заважали на початковій стадії корекційного процесу активізації та згуртуванню групи загалом. Водночас в обох групах процеси групової динаміки пройшли на досить високому рівні, що дозволило учасникам в атмосфері психологічної безпеки досягти психокорекційної мети та розв'язати завдання з розвитку готовності майбутніх психологів до ситуацій психологічного консультування та професійної діяльності загалом.

Висновки із проведеного дослідження. Професія психолога вимагає особливих якостей і властивостей від особистості консультанта для здійснення системної соціальної підтримки осіб із кризовими станами в умовах життєвих змін, а саме: емпатії, відповідальності, відвертості, доброзичливості та турботливості, позитивного ставлення до клієнта, в основі яких лежать впевненість у собі, адекватна самооцінка, доброзичливість, довіра до клієнта і життєвого процесу, комунікативні навички й вміння вселяти надію, мотивувати співрозмовника тощо.

Експериментальне дослідження, проведене зі студентами-психологами, із психокорекції та розвитку особистісних якостей психолога та професійної готовності до здійснення системної соціальної підтримки осіб із кризовими станами в умовах життєвих змін, яке охоплювало психодіагностику рівня визначених у теоретичному аналізі, необхідних психологу-консультанту особистісних якостей, розроблення та реалізацію процедури групової психокорекції з розвитку готовності студентів до ситуацій психологічного консультування та професійної діяльності загалом, вторинне обстеження після формувального експерименту, виявило ефективні шляхи з корекції формованого феномена, дозволило визначити недоліки та можливості психокорекційного процесу, певні ґендерні особливості корекційних груп.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Абрамова Г. Практическая психология. М.: Академический проект, 2001. 480 с.
2. Братусь Б. Аномалии личности. М.: Мысль, 1988. 234 с.
3. Васильківська С. Основи психологічного консультування. К.: Ніка-центр, 2011. 424 с.
4. Венгер А. Психологическое консультирование и диагностика. М.: Генезис, 2007. 128 с.
5. Колесникова Г. Основы психологического консультирования. М.: Феникс, 2005. 96 с.
6. Колесникова Г. Психологическое консультирование. Ростов-на-Дону: Феникс, 2006. 352 с.
7. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования. Групповая психотерапия. М.: Академический проект, 2005. 464 с.
8. Меновщиков В. Психологическое консультирование. Работа с кризисными и проблемными ситуациями. М.: Смысл, 2002. 175 с.
9. Серый А., Яницкий М. Смысложизненные аспекты профессионального самоопределения студентов вуза. Ползуновский вестник. 2003. № 3–4. С. 80–85.
10. Сытник С. Основы психологического консультирования. СПб.: Дашков и Ко, 2008. 312 с.
11. Франкл В. Доктор и душа; пер. с англ. А. Бореев. СПб.: Ювента, 1997. 286 с.

УДК 159.922.73

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА БЛАГОПОЛУЧЧЯ ПОДРУЖЖЯ У ШЛЮБІ

Морозова О.В., аспірант
кафедри практичної психології та соціальної роботи
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

У статті розглянуто результати дослідження соціально-психологічної підтримки суб'єктивного благополуччя подружжя у шлюбі. Розкрито основні принципи та етапи психокорекційної роботи в напрямку соціально-психологічної підтримки благополуччя подружжя у шлюбі. Розроблена психокорекційна програма для соціально-психологічної підтримки суб'єктивного благополуччя подружжя у шлюбі, спрямована на узгодженість поглядів, установок і адекватних форм емоційного реагування. Описані результати проведення психокорекційної роботи.

Ключові слова: подружжя, шлюб, соціально-психологічна підтримка, благополуччя подружжя.

В статье рассмотрены результаты исследования социально-психологической поддержки субъективного благополучия супругов в браке. Раскрыты основные принципы и этапы психокоррекционной работы в направлении социально-психологической поддержки благополучия супругов в браке. Разработана психокоррекционная программа для социально-психологической поддержки субъективного благополучия супругов в браке, направленная на согласованность их взглядов, установок и адекватных форм эмоционального реагирования. Описаны результаты проведения психокоррекционной работы.

Ключевые слова: супруги, брак, социально-психологическая поддержка, благополучие супругов.

Morozova O.V. SOCIO-PSYCHOLOGICAL SUPPORT OF WOMEN'S WELFARE DREAMS

In the article the results of research of social and psychological support of subjective well-being of spouses in marriage are considered. The main principles and stages of psycho-corrective work in the direction of socio-psychological support of spouses in marriage are described. A psycho-corrective program for socio-psychological support of the subjective well-being of spouses in marriage was developed, aimed at the consistency of their views, attitudes and adequate forms of emotional response. The results of the psycho-corrective work are described.

Key words: spouses, marriage, social and psychological support, well-being of spouses.